

**DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2025/1277

Vår ref
25/1471-

Dato
23. april 2025

Dokument 8:159 S (2024-2025) Representantforslag om å stramme inn reglene for nye statsborgerskap fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Dagfinn Henrik Olsen

Jeg viser til brev fra kommunal- og forvaltningskomiteen 8. april 2025 med anmodning om min vurdering av representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Dagfinn Henrik Olsen om å stramme inn reglene for nye statsborgerskap.

Forslagsstillerne presenterer overordnet fire forslag hvor regjeringen bes om å legge frem lovforslag for å stramme inn kravene for norsk statsborgerskap. Jeg vil gå nærmere inn på de enkelte forslagene i det følgende. Forslag 2 og 3 vurderes samlet.

1. *«Stortinget ber regjeringen legge frem lovforslag om å stille krav om at barn som er født i utlandet med en norsk mor eller far, må ha en fast tilknytning og samvær med den biologiske forelderen som innehar det norske statsborgerskapet, for selv å ha rett på norsk statsborgerskap.»*

Etter statsborgerloven av 2005 blir et barn norsk statsborger ved fødselen dersom faren eller moren er norsk statsborger og foreldreskapet følger av barneloven. En viktig vurdering ved innføringen av statsborgerloven av 2005 var at barn ikke skal lide under foreldrenes valg av sivil status. Jeg mener dette fortsatt er viktig, og at det heller ikke bør stilles andre krav til forholdet mellom barn og foreldre i statsborgerloven enn at foreldreskapet følger av barneloven.

2. *«Stortinget ber regjeringen legge frem lovforslag med følgende kriterier for norsk statsborgerskap som skal gjelde for alle:*
 - *minimum ti års botid*
 - *bestå språkprøve på minimum B2-nivå*

- *bestå prøve om grunnleggende norske verdier*
- *avlegge en troskapsed etter mønster av ordningen i Danmark*

En søker kan aldri få norsk statsborgerskap dersom vedkommende er idømt en ubetinget straff lengre enn 90 dager, ved ubetinget straff som er under 90 dager, gjelder eksisterende regelverk med karenstid.»

3. *Stortinget ber regjeringen legge frem lovforslag med krav om selvforsørgelse (unntak for alderspensjonister) de siste fem årene for å få innvilget norsk statsborgerskap. Det vil si at søkeren må være selvforsørget i betydningen ha en lønnsinntekt på 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden.*

Minimum ti års botid og krav om selvforsørgelse de siste fem årene

Statsborgerloven gjelder med de begrensninger som følger av overenskomster med andre stater og folkeretten for øvrig, jf. statsborgerloven § 3. Internasjonale forpliktelser går dermed foran ved eventuell motstrid. Europarådskonvensjonens om statsborgerskap av 1997, artikkel 6 nr. 3 fastsetter at hver statspart i sin nasjonale lovgivning skal gi anledning til erverv av statsborgerskap etter søknad for personer med lovlig og fast bosted på dens territorium. Som vilkår for erverv av statsborgerskap skal det ikke kreves botid lenger enn ti år før søknad fremmes.

Konvensjonens artikkel 6 nr. 4 fastsetter videre at nasjonal lovgivning skal lette adgangen til statsborgerskap for visse grupper. Dette gjelder egne statsborgeres ektefeller, ulike grupper av barn og personer som har ankommet landet som barn, statsløse og anerkjente flyktninger. Av den forklarende rapporten til konvensjonen punkt 52 framgår det at slike lettelsers for eksempel kan være redusert krav til botid, mindre strenge språklige krav, enklere saksbehandlingsprosedyrer og lavere saksbehandlingsgebyr. Videre fremgår det at dersom de generelle vilkårene for statsborgerskap allerede er svært gunstige, for eksempel ved at det stilles krav om kort botid for alle, trenger ikke statene å lette adgangen ytterligere.

Regjeringen Solberg hadde i 2017 på høring et forslag om å øke kravet til oppholdstid i hovedregelen om erverv av norsk statsborgerskap fra syv til ti år. Mange høringsinstanser var svært kritiske til forslaget og mente at et oppholdstidskrav på ti år er for høyt. Flere påpekte også at en slik økning vil kunne ha negativ effekt på integreringen. I Prop. 130 L (2020-2021) gikk Regjeringen Solberg bort fra dette forslaget, og foreslo i stedet å øke kravet til oppholdstid i hovedregelen fra syv til åtte år. Regjeringen Solberg foreslo samtidig at flyktninger skulle beholde kravet om syv års botid. Videre ble det foreslått å innføre en unntaksbestemmelse som stiller krav om seks års oppholdstid for søkere som har hatt tilstrekkelig inntekt det siste året med fastsatt skatteoppgjør. Formålet med unntaket er å motivere innvandrere til å bidra og ta del i det norske samfunnet gjennom arbeid. Forslagene i Prop. 130 L (2019-2020) ble vedtatt av Stortinget i 2021 og trådte i kraft 1. januar 2022.

Jeg er opptatt av at norsk statsborgerskap skal henge høyt, og at regelverket samtidig skal bidra til god integrering. Samlet mener jeg at dagens vilkår for å få innvilget norsk statsborgerskap i dag ligger på et riktig nivå for å balansere behovet for kontroll, herunder kontroll av identitet, samtidig som innvandrere som fyller vilkårene for statsborgerskap gis

mulighet til å formalisere sin tilknytning til Norge og ta i bruk de demokratiske rettighetene som norsk statsborgerskap gir.

Bestå språkprøve på minimum B2-nivå og prøve om grunnleggende norske verdier

I 2017 ble det innført krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap på norsk (statsborgerprøven) for rett til norsk statsborgerskap etter søknad.

Vilkåret om ferdigheter i norsk muntlig tydeliggjør forventningen om at innvandrere lærer seg norsk og det norske samfunnet å kjenne. I 2022 ble kravet til norsknivå hevet fra A2 til B1, selv om majoriteten av høringsinstansene ikke støttet forslaget. Formålet med å heve nivået var å motivere alle innvandrere med ønske om å bli norsk statsborger til å lære seg norsk muntlig på et høyere nivå enn A2. Det ble også lagt til grunn at de fleste ville kunne oppnå dette med individuelt tilpasset opplæring, se Prop. 98 L (2019-2020).

Gode ferdigheter i norsk er en viktig forutsetning for god integrering, men det er et stort sprang fra nivå B1 til nivå B2. På nivå B1 er man en selvstendig bruker av språket og kan forstå klare og enkle framstillinger relatert til kjente emner fra arbeid, skole, hjem og fritid og kan uttrykke seg enkelt og sammenhengende om kjente emner og emner av personlig interesse. Man kan delta uforberedt i samtaler i de fleste situasjoner en møter i dagliglivet. Nivå B2 er nivået som kreves for opptak til høyere utdanning. På dette nivået kan man forstå komplekst språk og uttrykke seg saklig, klart og nyansert om et vidt spekter av allmenne emner og emner innenfor eget fagfelt.

Det hevede kravet til ferdigheter i norsk muntlig trådte i kraft 1. oktober 2022. Prosjektet [IMPECT](#) (Linguistic Integration of Adult Migrants with Poor Education and the Consequences of Migration Tests) ved Høgskulen på Vestlandet, som er finansiert av Norges Forskningsråd fra 2021 til 2025, ser blant annet på hvilke grupper som har vanskeligst for å klare kravene til ferdigheter i norsk. Sluttrapport for prosjektet blir publisert i august 2025. Jeg vil etter dette vurdere om dagens krav til ferdigheter i norsk er hensiktsmessig eller bør heves.

Vilkåret om bestått statsborgerprøve tydeliggjør en forventning om at søkere har tilegnet seg grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet, som kunnskap om viktige historiske, sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske forhold i Norge, og om egne rettigheter, muligheter og plikter i det norske samfunnet. Min vurdering er at prøven i grunnleggende norske verdier som representantene etterspør, er på plass gjennom statsborgerprøven.

Avlegge en troskapsed etter mønster av ordningen i Danmark

Alle som får norsk statsborgerskap og har fylt tolv år, blir invitert til å delta på en seremoni. Statsborgerseremoniene skal være en høytidelig og verdig markering av overgangen til norsk statsborgerskap. Under seremonien, som organiseres av statsforvalterne, avlegger deltakere over 18 år et troskapsløfte. Troskapsløftet ble vedtatt av Kongen i statsråd 16. juni 2006, og har følgende ordlyd: «*Som norsk statsborger lover jeg troskap til mitt land Norge og det norske samfunnet, og jeg støtter demokratiet og menneskerettighetene og vil respektere landets lover.*»

Statsborgerloven av 1950 inneholdt et krav om avleggelse av troskapsløfte for å få innvilget norsk statsborgerskap. Var søkeren under 18 år eller sinnssyk, skulle troskapsløfte ikke

avkreves. Kravet ble opphevet ved lov 13. februar 1976 nr. 2. Opphevelsen ble begrunnet med at ordningen medførte ekstra arbeid for politi og domstoler, og at den innebar en ikke uvesentlig forsinkelse i behandlingen av statsborgersaker. Opphevelsen ble videre begrunnet med at mange betraktet ordningen som en unødvendig formalitet. Et avgitt troskapsløfte stiller rettslig sett ikke den nye borgeren annerledes enn om et slikt løfte ikke blir avgitt. Vedkommende vil være like bundet av norske lover og regler som alle andre i Norge.

På denne bakgrunnen er min vurdering at det ikke bør stilles krav om avgivelse av et troskapsløfte for å få innvilget norsk statsborgerskap.

En søker kan aldri få norsk statsborgerskap dersom vedkommende er idømt en ubetinget straff lengre enn 90 dager, ved ubetinget straff som er under 90 dager, gjelder eksisterende regelverk med karenstid

En person som søker om norsk statsborgerskap, må ha utholdt en karenstid før statsborgerskap innvilges dersom vedkommende er ilagt straff eller strafferettslig særreaksjon. Med karenstid menes en form for ventetid der søknad om statsborgerskap ikke kan innvilges. Karenstidens lengde avhenger av den ilagte reaksjonen. Reglene om beregning av karenstid framgår av statsborgerloven § 9 og statsborgerforskriften kapittel 5.

Ved svært strenge reaksjoner er retten til statsborgerskap utsatt så lenge at den praktiske muligheten for norsk statsborgerskap kan bli avskåret. Karenstiden starter på 2,5 år for fengselsstraff f.o.m. 10 til og med 15 dager og øker deretter gradvis til 39 år for ilagt fengselsstraff i 21 år. Ubetinget fengselsstraff over 90 dager gir i dag 6,5 år karenstid.

4. «*Stortinget ber regjeringen legge frem lovforslag som stiller krav om at den som søker om statsborgerskap, skal ha bidratt til å integrere ektefelle, partner og barn i det norske samfunnet. Selvsegregering skal aktivt forhindres.*»

Et sentralt formål med innføringen av statsborgerloven av 2005, var at alle materielle vilkår for erverv og tap skulle fremgå av loven. Dersom vilkårene i loven er oppfylt, har søkeren et rettskrav på statsborgerskap. Dette til forskjell fra statsborgerloven av 1950, som i større grad bygde på en forutsetning om at avgjørelsen av den enkelte søknad skulle bygge på myndighetenes skjønn.

Jeg mener hensynene til forutberegnelighet for søkeren, effektiv saksbehandling og rettssikkerhet, herunder hensynet til likebehandling, taler mot innføringen av den skjønnsmessig bestemmelse som representantene foreslår. Det fremstår også som byråkratiserende og vil trolig kreve flere ansatte i utlendingsforvaltningen. Det foreslåtte vilkåret vil dessuten være komplisert og ressurskrevende for forvaltningen å vurdere, og være et hinder for automatisert behandling av statsborgersaker. Automatiseringsgraden har økt jevnt de siste årene og bidratt til nedgang i restansene av ubehandlede statsborgersøknader. Mitt departement er i gang med en revisjon av statsborgerloven, hvor det vurderes hvordan regelverket kan bli enda mer digitaliserings- og automatiseringsvennlig. Jeg mener hensynet til likebehandling og automatiseringsvennlighet bør veie tungt når nye vilkår for statsborgerskap vurderes.

Med hilsen

A handwritten signature in purple ink, reading "Tonje Brenna". The signature is written in a cursive style, with the first name "Tonje" and the last name "Brenna" clearly visible.

Tonje Brenna